

בע"ח (חיפה) 63249-06-16 - יונתן שחטמן נ' מדינת ישראל

בע"ח (חיפה) 63249-06-16 - יונתן שחטמן ואח' נ' מדינת ישראל (שלום חיפה)

בע"ח (חיפה) 63249-06-16

1. יונתן שחטמן

2. הילי שחטמן

3. מתתיה שחטמן

נגד

מדינת ישראל)

בית משפט השלום בחיפה

[12.03.2017]

כבוד השופט זיו אריאלי

החלטה

בפני בקשה לעיון בחומר חקירה, לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

רקע וטענות הצדדים:

1. נגד המבקשים הוגש כתב אישום במסגרתו מיוחסת להם עבירה של בניה ושימוש במקרקעין ללא היתר, לפי סעיף

204 (א) לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965. בכתב האישום נטען כי במהלך שנת 2015 התגלה, כי המבקשים

ביצעו בניה בשטח של למעלה מ- 40 מ"ר ללא היתר.

2. הבקשה עניינה בעתירת המבקשים להמציא לעיונם את חומרי החקירה הבאים:

א. פירוט אודות כתבי אישום וצווי הפסקתה מנהליים שהומצאו ליתר התושבים בשכונת מגוריהם ("שכונה 3"

בקיסריה).

ב. מסמכים הנוגעים למדיניות והנחיות העמדה לדין בגין עבירות לפי חוק התכנון והבניה בקיסריה.

ג. דו"חות פיקוח, התראות, זימונים לחקירות ופניות אחרות שנעשו על ידי המשיבה לתושבים אחרים בשכונת מגוריהם

של המבקשים.

ד. הפרוטוקולים של המשיבה או החברה לפיתוח קיסריה הנוגעים לבניה בשכונת מגוריהם של המבקשים בין השנים

2010-2016.

ה. נתונים סטטיסטיים על תיקי חקירה שנפתחו בקשה לעבירות תכנון ובניה החל משנת 2007 ואילך בשכונת מגוריהם

של המבקשים.

ו. נתונים סטטיסטיים של מכלול הבקשה להיתרי בניה שהוגשו בשכונת מגוריהם של המבקשים, החל משנת 2007

ואילך, וכן פירוט אם בקשות אלו אושרו.

3. בבקשה נטען כי חומרי החקירה מבוקשים לשם הוכחת טענה מקדמית של "אכיפה בררנית". על פי הטענה "לכל אורכה ורוחבה של השכונה מצויה בניה שחורגת מהיתר... ואילו במקרה הפרטני של הנאשמים בחרו להעמידם לדין" (סעיף 4 לבקשה).
4. המשיבה מתנגדת לבקשה. לטענת המשיבה, מדובר ב"מסע דיג", וחלק מהמסמכים המבוקשים אף אינם רלבנטיים לביסוס טענת המבקשים בדבר "אכיפה בררנית". עוד טוענת המשיבה, כי ההליך הראוי לדון בבקשות המבקשים לקבלת המסמכים והנתונים - הוא דרך סעיף 108 לחסד"פ, ולא בהגשת בקשה לפי סעיף 74. עוד נטען לגבי חלק מהמסמכים המבוקשים - כי אין בנמצא כאלה (כך בעניין מסמכים הנוגעים ל'מדיניות אכיפה' והעמדה לדין בעבירות לפי חוק התכנון והבניה בישוב קיסריה), וחלקם אינם מצויים בידי המאשימה (כך לעניין הפרוטוקולים של החברה לפיתוח קיסריה הנוגעים לבניה בשכונת מגוריהם של המבקשים).
5. בדיון בפני הודיעו ב"כ המבקשים, כי הם חוזרים בהם מהבקשה ככל שהיא נוגעת למסמכים המפורטים בסעיף ד' לבקשתם [דהיינו, הפרוטוקולים של החברה לפיתוח קיסריה המתייחסים לבניה בשכונת מגוריהם של המבקשים בין השנים 2010-2016]. עם זאת המבקשים עומדים על בקשתם ככל שהיא נוגעת ליתר המסמכים המפורטים בסעיף 2 לעיל.
- נטען כי בדיקת תיקי הבניין בשכונת מגוריהם של המבקשים מעלה, כי בתי השכונה נבנו, רובם אם לא כולם, בחריגות בניה, וזהו הבסיס לקבלת המסמכים מאת המשיבה. עוד נטען כי קיימת מחלוקת בפסיקה בשאלה אם דרך המלך לקבלת נתונים מסוג הנתונים המבוקשים היא בעתירה לפי סעיף 74 לחסד"פ, או בבקשה בפני המותב השומע את התיק העיקרי, לפי סעיף 108 לחסד"פ. לטענת ב"כ המבקשים, שני המסלולים אפשריים, אך אין כל סיבה "לדחות את הקץ" ולהמתין לניהול ההליך.
6. ב"כ המשיבה טען כי הפסיקה בסוגיה הינה חד משמעית, ודרך המלך היא בהגשת בקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ. עוד נטען כי בהליכים המתנהלים לפי חוק התכנון והבניה, הטענה בדבר 'אכיפה בררנית' היא טענה נפוצה, ואין מקום לקביעה כי בכל מקרה בו מועלית טענה מסוג זה - על המאשימה לאסוף ולפרוש בפניו חומרים שאינם חומרי חקירה. כן נטען כי המבקשים לא עמדו ברף הראייתי הנדרש כדי לבסס טענה המצדיקה היעדרות לבקשתם, וכי עליהם להתכבד ולהביא ראיות המלמדות על אכיפה בררנית, ולא להסתפק ב'גזירה והדבקה' של תצלומי אוויר או העתקים חלקיים של תכניות ותשריטים.
- דיון והכרעה:

7. כפי שנקבע לא אחת, תכליתה של זכות העיון בחומר החקירה היא לאפשר לנאשם הזדמנות נאותה להכין את הגנתו ולממש את זכותו להליך הוגן. הפרשנות המרחיבה למונח "חומר חקירה" יושמה בפסיקת בתי המשפט השונים, באופן שחומר הקשור - במישרין או בעקיפין - לאשמה, ונוגע ליריעה העובדתית הנפרסת בכתב האישום, יהווה 'חומר חקירה'. היישום המרחיב לפרשנות המונח "חומר חקירה" הביאה את בתי המשפט שוב ושוב לכלול תחת מונח זה גם מקרים שבהם הרלוונטיות של החומר שבמחלוקת להגנתו של הנאשם, אינה מובהקת, או כאשר החומר המבוקש אינו קשור במישרין לאישומים המיוחסים לאותו נאשם (ר' למשל בש"פ 8406/12 פלוני נ' מדינת ישראל (3.12.2012); בג"ץ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים, פ"ד ס(1) 360 (2005)).
8. עם זאת, והגם ש"אין חקר לתבונתו של סנגור מוכשר", הבהיר בית המשפט העליון בפסיקתו, כי הגדרה רחבה מדי למונח "חומר חקירה", אינה רצויה. כך למשל, נקבע כי אין לכלול בחומר החקירה ראיות בעלות רלוונטיות רחוקה ושולית, בהקשר לכתב האישום, ואין להתיר "מסעות דיג" ספקולטיביים אחר חומר ראיות (ר' למשל בש"פ 1993/14 יוסף נ' מדינת ישראל (23.4.2014); בש"פ 4508/15 סבג נ' מדינת ישראל (9.7.2015)).
- לפיכך, נקבע כי על נאשם להצביע על קיומו של "יסוד של ממש" לטענתו, כי החומר המבוקש יתרום להגנתו. תקווה ספקולטיבית אינה עומדת אחר דרישת ה"יסוד של ממש" [בש"פ 7585/14 שטרום נ' מדינת ישראל (18.11.2014); בש"פ 8397/12 חטיב נ' מדינת ישראל (28.11.2012)].
9. בהקשר זה יש לזכור, כי העברת חומרים לעיון נאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי - פוגעת לא פעם באינטרסים או בזכויות של צדדים שלישיים. על פי רוב, הזכות הראשונה הנפגעת במצבים מסוג זה היא הזכות לפרטיות. לפיכך נקבע, כי במקרים בהם החומרים המבוקשים אינם מצויים בליבת האישום ואינם נוגעים לו ישירות, הרי שעל בית המשפט לערוך איזון בין זכויותיו של הנאשם להליך הוגן לבין זכויותיהם של הצדדים השלישיים. וככל שהזיקה בין החומר המבוקש לבין צורכי הגנתו של הנאשם, רחוקה יותר, כך יגבר המשקל הניתן לשיקולים נוגדים אחרים (בש"פ 8500/14 פאהום נ' מדינת ישראל (28.12.2014); בש"פ 5320/13 מולקנדוב נ' מדינת ישראל (18.8.2013); בש"פ 8252/13 מדינת ישראל נ' שיינר (23.1.2014)).
10. לאור מושכלות יסוד אלו בחנתי את טענות המבקשים. בקשת המבקשים, ככל שהיא מתייחסת למסמכים המבוקשים והמפורטים בסעיף 2 לעיל - נשענה על טעם אחד ויחיד: ביסוס טענת המבקשים, כי המשיבה נוהגת איפה ואיפה, כי "נטפלה" רק אל המבקשים בעוד שביחס ליתר תושבי השכונה - לא בוצעו פעולות אכיפה. דעתי היא כי טענה זו, של 'אכיפה בררנית', אינה מצדיקה היעדרות לבקשה במסגרת הליך זה.
11. בהקשר זה ר' החלטת בית המשפט העליון בבש"פ 2242/16 בעניין מזרחי (31.3.2016), לפיה המסלול המתאים לקבלת חומרים המבוקשים לשם ביסוס טענת הגנה מן הצדק ואכיפה בררנית - הינו סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, ולא בקשה לעיון בחומר חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ:
- "... ואולם, מרחיבה ככל שתהיה הפרשנות הנוהגת, מקובלת עלי טענת העוררת כי תנאי יסוד לסיווגו של חומר כ"חומר חקירה" הוא כי הוא נוגע לאישום שבידי התובע אשר מפניו צריך הנאשם להתגונן, כעולה מלשונו של סעיף 74. כפי שהובהר בעניין שיינר, הכוונה היא לחומר אשר יש לו זיקה להליך הפלילי ולאישום שבמסגרתו הוא מבוקש... כמו גם לחומר שהתביעה הסתמכה עליו - למצער באופן עקיף - בבססה את האישומים הפרטניים שיוחסו לנאשם".

ראו גם ע"מ 2668/15 מדינת ישראל נ' פרופ' הלל וייס (18.11.15).

12. עוד נקבע בעניין מזרחי הנ"ל (פסקה 7 להחלטה), כי אין בכך כדי לשלול את זכות הנאשם לקבל את אותם חומרים במסגרת בקשה לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, במהלך הדיון בתיק העיקרי, ובפרט בשלב הבאת הראיות.

13. בעניינו, המסמכים המבוקשים כמפורט לעיל - אינם חלק מעובדות כתב האישום או מהפרשה עליהם נותנים המבקשים את הדין. המדובר בטענות בדבר התנהלות המאשימה ביחס לבעלי בתים אחרים בשכונת מגוריהם של המבקשים. משכך, וככל שהמבקשים מעוניינים לקבל את החומרים המבוקשים על מנת לבסס טענה של הגנה מן הצדק - הרי שהמשבצת הנורמטיבית הנכונה היא בהגשת בקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ.

14. כמעט בבחינת למעלה מן הצורך יצוין, כי החלטת רשויות התביעה להעמיד לדין פלוני ולהימנע מהגשת כתב אישום נגד אלמוני, החשוד במעורבות באותה פרשה - אינה מלמדת בהכרח על קיומה של אכיפה בדרנית. אמנם, הטוען לאכיפה בדרנית אינו חייב להצביע על מניע פסול העומד ביסוד החלטתה של הרשות בנושא ההעמדה לדין, וגם אם הרשות התנהלה בתום לב - עשויה התנהלותה להיות נגועה באפליה פסולה [השווה ע"פ 6833/14 נפאע נ' מדינת ישראל (31.8.2015); ע"פ 8551/11 סלכגי נ' מדינת ישראל (12.8.2012)]. ואולם יש לזכור כי שיקול הדעת של התביעה בעניין ההעמדה לדין הוא בעל מנעד רחב, ולא כל מקרה של "אכיפה חלקית" מלמד על "אכיפה שרירותית" [ר' למשל ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ (10.9.2013), פסקה 29 לחוות דעתו של כב' השופט ע' פוגלמן]. מכל מקום, טענה זו דינה להתברר לעומקה במסגרת התיק העיקרי, ולשם כך פתוחה בפני המבקשים הדרך לפנות בבקשה לפי סעיף 108 לחסד"פ.

סוף דבר, הבקשה נדחית.

המזכירות תעביר את העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, י"ד אדר תשע"ז, 12 מרץ 2017, בהעדר הצדדים.